HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הושענא קרו לה. על שם שרגילין לאוגדן להושענא בחג: **והמסכך ברשות הרבים.** הא נמי גזל הרבים: **מחלוקת.** הא דפסיל ר׳ אליעזר כגון שתקף את חבירו בחזקה והוציאו מסוכתו הבנויה בקרקעו של נגזל [ט] וכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: **ור׳ אליעזר לטעמיה.** דאמר סוכה שאולה אין יוצאין בה בפ׳ היין (לעיל מז:) הלכך ממה נפשך זו פסולה: **אי קרקע נגזלת.** כלומר אם יש על הקרקע תורת גזל כשאר מטלטלין לעמוד בחזקת הגזלן: **סוכה גזולה היא.** ור׳ אליעזר דריש תעשה לך משלך ולא גזולה ולא שאולה: **ואי אינה נגזלת.** וכל הימים ברשות בעליה היא הויא לה שאולה. ופלוגתא היא בהגוזל (ב״ק דף קיז:) איכא למ״ד קרקע נגזלת דדרשי ריבוי ומיעוט ואיכא למ״ד קרקע אינה נגזלת דדרשי כללי ופרטי: **ורבנן לטעמייהו.** דאמרי יוצא אדם בסוכה שאינה שלו בשאולה וס״ל דקרקע אינה נגזלת דרבנן הוא דאמרי בפ׳ הגוזל (שם) דקרקע אינה נגזלת ופליגי עליה דר״א ונמי בהא דגזלת קרקע הלכך שאולה היא. וה״ה נמי דה״ל לר״נ למימר דר״א לטעמיה דאמר בהגוזל (שם) קרקע נגזלת וסוכה גזולה היא דמייאשי בעלים מינה כשאר מטלטלין דה״ל קרקע בחזקת גזלן ורבנן לטעמייהו דאמרי קרקע אינה נגזלת ושאולה היא אלא אי אמר הכי הוי משמע דמודי ר׳ אליעזר בשאולה ואתן קיש לן בהישן (לעיל דף מז:) דאף בשאולה פסיל הלכך אמר לה רב נחמן ממה נפשך כלומר א״נ הוה סבירא ליה לר׳ אליעזר קרקע אינה נגזלת כרבנן אפ״ה פסיל לה משום שאולה: **אבל גזל עצים וסיכך בהן.** אין זו לא גזולה ולא שאולה דקנינהו בשינוי מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אינו צריך לסתור בנינו אלא יחזיר דמיס. ודאמרינן בפ׳ היין (שם) דמודו רבנן בגזולה לאו בגוזל סוכה המחוברת לקרקע ולא בגוזל עצים ומסכך בהן אלא בגוזל סוכה העגלה וברשם הספינה דהיא עצמה נגזלת שאינה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמיס אלא כמו שהיא בנויה דאין כאן משום תקנת השבים שהרי לא טרח לבנותה ולא הוליא עליה יציאות הלכך גזולה היא: **ממאי.** דבגזלת קרקע פליגי ובטעמא דשאולה: **הייא סברא.** דגזלו ממנה עבדי ריש גלותא עצים וסככו בהן: **לוחה.** לוחה להחזיר לה עצים עצמן: **לאבוהא.** לאברהם אבינו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות: **פעיתא.** קולנית היא זו: **אלא דמי עצים.** דתקנת חכמים היא זו על המרים הגזול שבגלו בבירה שיטול הגנזל את דמיו ולא חייבוהו לקעקע את בנינו מפני תקנת השבים במס׳ גיטין (ד׳ נה.): **עבדו רבנן תקנתא.** ליטול דמיו: **מפני תקנת מרים.** ולא אמרינן אין כאן הפסד מרובה ויסתור סוכתו דמלוה משוי ליה כל שבעה כבנין קבע: **פשיטא מאי שנא מעצים.** דאמרן לעיל גזל עצים וסיכך בהן אין לו אלא דמיס: **עצים שביחי.** לקנות בדמיס שיתן לו זה הלכך משום תקנת השבים לא אטרחוהו לגוזל דהא נגזל מצי מיטרח ומזכן: **ואי חברה בטינא.** הוה ליה כשאר בנין קבוע: **מה אתרוג בעי הדר.** כדכתיב ביה: **לא מקשינן.** לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לדרוש מעצמו מכל י״ג מדות שהתורה נדרשת בהן אלא ק״ו: **אבל אתרוג דבני הכל בעי הדר.** דהדר כתיב ביה ולא דרשינן ליה לרבי יהודה אידור לשון יווני כדדרים ליה בן עזאי לקמן (ד׳ לה.): **כפות.** לשון אסירה כדתנן (מכות ד׳ כב:) כופת שתי ידיו על העמוד: **אין אוגדין את הלולב.** הלכי לולב היינו הושענא דקרו ליה ת״ר סוכה גזולה והמסכך ברשות הרבים ר׳ אליעזר פוסל וחכמים [א]מכשירין אמר רב נחמן מחלוקת בשתוקף את חבירו והוציאו מסוכתו ורבי אליעזר לטעמיה דאמר [ב]אין אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו אי קרקע נגזלת סוכה גזולה היא ואי נמי [ג]קרקע אינה נגזלת סוכה שאולה היא ורבנן לטעמייהו דאמרי אדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו וקרקע אינה נגזלת וסוכה שאולה היא אבל [ד]גזל עצים וסיכך בהן דברי הכל אין לו אלא דמי עצים ממאי מדקתני דומיא דרשות הרבים מה רשות הרבים קרקע לאו דידיה הוא סוכה נמי לאו קרקע דידיה הוא ההיא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי צווחה ולא אשגח בה רב נחמן אמרה ליה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה אמר להו רב נחמן פעיתא היא דא ואין לה אלא דמי עצים בלבד אמר רבינא [ה]האי כשורא דמטללתא דגזולה עבדי ליה רבנן תקנתא משום תקנת מריש פשיטא מאי שנא מעצים מהו דתימא עצים שכיחי אבל האי לא שכיחא אימא לא קמ״ל [ו]הני מילי בגו שבעה אבל לבתר שבעה הדר בעיניה ואי חברו בטינא ואפילו לאחר שבעה נמי יהיב ליה דמי תנא יבש פסול רבי יהודה מכשיר אמר רבא מחלוקת בלולב דרבנן סברי מקשינן לולב לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב בעי הדר ור׳ יהודה סבר לא מקשינן לולב לאתרוג אבל באתרוג דברי הכל הדר בעינן ובלולב לא בעי ר׳ יהודה הדר והתנן [ז]רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה מ״ט לאו משום דבעי הדר לא כדקתני טעמא [ח]רבי יהודה אומר משום ר׳ טרפון כפות תמרים כפות ואם היה פרוד יכפתנו ולא בעי הדר והתנן [ט]אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה מאי טעמא לאו משום דבעי הדר לא דהא אמר רבא [י]אפילו בסיב ואפילו בעיקרא דדיקלא [ואלא] מאי טעמא דרבי יהודה התם דקא סבר [יא]לולב צריך אגד ואי מייתי מינא אחרינא הוה להו חמשה מינין ובאתרוג מי בעי רבי יהודה הדר והתניא [יב]ארבעת מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג [יג]לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר [יד]כמושין כשרין יבשין פסולין ר׳ יהודה אומר אף יבשין וא״ר יהודה מעשה בבני

אי קרקע נגזלת. אמת הוא דר׳ אליעזר סבר כן דשמעינן ליה הכי בהגוזל בתרא (ב״ק דף קיז:) אלא רוצה לישב דבריו בכל ענין: **אבל** גזל עצים וסיכך בהן. אין זה לא גזולה ולא שאולה דקנינהו בשינוי מעשה ושינוי השם ועוד משום תקנת השבים אין לו עליו לסתור את בנינו אלא יחזיר דמיס והא דאמרינן בפרק היין (לעיל דף מז:) דמודו רבנן בגזולה לאו בגוזל סוכה המחוברת לקרקע ולא בגוזל עצים וסיכך בהן אלא בגוזל סוכה העגלה וברשם הספינה [ח] והיא עצמה נגזלת שאינה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמיס אלא כמו שהיא בנויה דאין כאן משום תקנת השבים שהרי לא טרח לבנותה ולא הוליא עליו יציאות הלכך גזולה היא כלומר דה״ל לר׳ אליעזר דאמר בגזולה לאו בגוזל סוכה המחוברת לקרקע ולא בגוזל עצים וסיכך בהן אלא בגוזל סוכה העגלה וברשם הספינה דהיא עצמה נגזלת שאינה מחוברת לקרקע ואין עליו להחזיר דמיס אלא כמו שהיא בנויה דאין כאן משום תקנת השבים שהרי לא טרח לבנותה ולא הוליא עליה יציאות הלכך גזולה היא: **ממאי.** דבגזלת קרקע פליגי ובטעמא דשאולה: **הייא סברא.** דגזלו ממנה עבדי ריש גלותא עצים וסככו בהן: **לוחה.** לוחה להחזיר לה עצים עצמן: **לאבוהא.** לאברהם אבינו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות: **פעיתא.** קולנית היא זו: **אלא דמי עצים.** דתקנת חכמים היא זו על המרים הגזול שבגלו בבירה שיטול הגנזל את דמיו ולא חייבוהו לקעקע את בנינו מפני תקנת השבים במס׳ גיטין (ד׳ נה.): **עבדו רבנן תקנתא.** ליטול דמיו: **מפני תקנת מרים.** ולא אמרינן אין כאן הפסד מרובה ויסתור סוכתו דמלוה משוי ליה כל שבעה כבנין קבע: **פשיטא מאי שנא מעצים.** דאמרן לעיל גזל עצים וסיכך בהן אין לו אלא דמיס: **עצים שביחי.** לקנות בדמיס שיתן לו זה הלכך משום תקנת השבים לא אטרחוהו לגוזל דהא נגזל מצי מיטרח ומזכן: **ואי חברה בטינא.** הוה ליה כשאר בנין קבוע: **מה אתרוג בעי הדר.** כדכתיב ביה: **לא מקשינן.** לא הוקשו ללמוד זה מזה ולא ניתן לדרוש מעצמו מכל י״ג מדות שהתורה נדרשת בהן אלא ק״ו: **אבל אתרוג דבני הכל בעי הדר.** דהדר כתיב ביה ולא דרשינן ליה לרבי יהודה אידור לשון יווני כדדרים ליה בן עזאי לקמן (ד׳ לה.): **כפות.** לשון אסירה כדתנן (מכות ד׳ כב:) כופת שתי ידיו על העמוד: **אין אוגדין את הלולב.** הלכי לולב היינו הושענא דקרו ליה: **אפילו בסיב.** הגדל סביבות הדקל ונכרך סביביו כעין לולבי גפנים: **ואפילו בעיקרא דדיקלא.** מן הקליפה ואע״פ שאין מרגישין דומה למראה הלולב ובלבד שיהא מאותו המין דטעמא דר׳ יהודה התם לאו משום הדר הוא: **אלא משום דקסבר לולב צריך אגד.** הלכך כל הנאגד עמו הוי מן המלוה ונמצא עובר בבל תוסיף אם יאגד מין חמישי: **פריש.** קורוי״ת: **כמושים.** פלגידי״ם: בבני

מסורת הש״ם

א) לעיל מז:, ב) [לעיל ב: ב״ק לה.], ג) [לעיל כט:], ד) [לקמן לב.], ה) לקמן לו:, ו) שם, ז) [לעיל ב: וש״נ], ח) [תוספ׳ פ״ב], ט) רש״ל.

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה אבל וכו׳ בראש הספינה דהיא עצמה: (ב) בא״ד בתחילו של שמעון שלא מדעתו:

גליון הש״ם

גמ׳ לא יביא לא פריש. עי׳ בטורי אבן בפאני מלואים בר״ה דף כח ד״ה הרי: רש״י ד״ה מחלוקת כו׳. וכל המחובר. עי׳ תוס׳ פרק מאירות מ״ב סימן קנא וכדבריו כ׳ המ״ל ספ׳ מלבו: תוס׳ ד״ה אבל גזל. כיון דלא קיימא ברשותו של ראובן וכו׳ ולכך אין קרקע נגזלת. תמוה לי הא אמרינן יפלו עבדים שהוקשו לקרקעות פ״ב אם גזל עבדים והכניסן לבתיו אין נגזלים ושעבוד נהר אין חייב באחריותן הרי אף דלין קיימין ברשות בעליה והם ברשות הגזלן ואפ״ה אין נגזלות ופע״ג: שם ד״ה ור״י סבר וכו׳ כ״ש הישא. עי׳ ר״ה דף לד ע״א ברש״י ד״ה ה״ק אי לאו ג״ש. וסנהדרין דף עג ע״א ברש״י ד״ה היקשא. ומנחות דף פב ע״א רש״י ד״ה זאת אומרת:

מוסף רש״י

יאגדנו מלמעלה. אם נפכלו עליו יאגדם שיהו עולין עם הארבה כשאר לולבין (לעיל כט:). אפילו בסיב. אוליר״ה שגדל סביב הדקל ונכרך סביבו כלולבי גפנים (לקמן לו:). בעיקרא דדיקלא. לאחוז ממנו ענפים וקולפן עד שתאיין לאגד, וטעמא דר׳ יהודה לאו משום הדר הוא, דהא אוקימנא דלא בעי הדר, אלא משום דבעי מינו (לקמן לו:).

עין משפט נר מצוה

יא ב מיי׳ פ״ה מהלכות סוכה הלכה כה סמג עשין מג טוש״ע ת״ח סימן תלו: קעיף ג:

יא ג ד מיי׳ פ״ח מהל׳ גזילה הלכה ה סמג עשין עג טוש״ע ח״מ סימן שס סעיף ח:

יב ה מיי׳ פ״ז מהל׳ לולב הלכה ה סמג עשין מד טוש״ע ת״ח סימן תרנא סעיף יג יד:

יג ו מיי׳ פ״ח מהלכות לולב הלכה ז סמג שם [טוש״ע ת״ח סי׳ תרמו סעיף ו וסי׳ תרמז ס״כ]:

לעזי רש״י

קורוני״א (קודיני״ן). חבוש (פרי). פלגידי״ש. נובלים.

רבינו חננאל

דמעיקרא נמי אסא דהושענא קרו ליה. אסיקנא מחלוקת ר׳ אליעזר וחכמים בסוכה גזולה, בתוקף חבירו והוציאו מסוכתו, ר׳ אליעזר פוסל וחכמים מכשירין. אבל גזל עצים וסיכך בהן, אין לו אלא דמי עצים בלבד. פי׳ פיתא, צעקנית. אמר רבינא גזל כשורא וסיכך בה, עבדו רבנן תקנתא בה, כדתנן במס׳ גיטין ועל מריש הגזול שבנאו בבנין שנוטל דמיו מפני תקנת השבים [והנ״מ בגו שבעה אבל בתר שבעה הדר בעיניה]. ואי חבריה בטינא, כלומר קבעה בטיט להיותה שם, אין מחייבינן אותו להסירה ולהחזירה[ט], אלא נותן את דמיו ודיו. תנא אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו ביום טוב ראשון, אלא אם כן נותנו לו במתנה גמורה. ומעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה ולא היה להם לולב, לקח רבן גמליאל לולב באלף זוז זהב, וכיון שיצא בו נתנו במתנה גמורה לחבירו וחבירו לחבירו כו׳. תנא יבש פסול, ור׳ יהודה מכשיר. אוקמה רבא מחלוקת ר׳ יהודה ורבנן, בלולב, דר׳ יהודה מכשיר ביבש ולא בעי הדר בלולב. והאי דקתני אין אוגדין את הלולב אלא במינו, לאו משום דבעי הידור בלולב, אלא משום דר׳ יהודה סבר לולב צריך אגד, ואי אגיד ליה במין אחר זולתי מין הלולב הוו להו ה׳ מינין, לפיכך תני אין אוגדין את הלולב אלא במינו. ואפי׳ סיב וכיוצא בו שהוא ממיני דקל כשר לאגד בו. והא דתניא וכולן כמישין כשירין, יבישין פסולין, ר׳ יהודה אומר אף יבישין כשירין.

ט) נראה דל״ל להסירה ולהחזירה אפילו לאחר ז׳.